

MEMÒRIA D'AVALUACIÓ DE L'IMPACTE DEL PROJECTE DE LLEI DE DRETS CULTURALS

1. Anàlisi del context i identificació de les opcions

A. Context

L'àmbit del projecte de Llei abasta principalment la garantia dels drets culturals de tota la societat catalana en tots els sectors culturals, amb una mirada universal i interseccional.

La Declaració Universal dels Drets Humans defineix els drets culturals com a part integrant dels drets humans, els quals són universals, indissociables i interdependents, i estableix que tota persona ha de poder participar en la vida cultural que esculli i exercir les seves pròpies pràctiques culturals, dins dels límits que imposa el respecte dels drets humans i de les llibertats fonamentals.

En aquest sentit, es distingeixen diversos drets culturals:

- Dret a la identitat cultural. Escollir i veure respectada la pròpia identitat personal i cultural. Exercir les pràctiques culturals pròpies.
- Dret d'accés a la cultura. Sense barreres territorials, físiques, culturals, econòmiques, socials, funcionals, generacionals, etc.
- Dret de participació cultural. No discriminació per motius de llengua, origen, raça, religió, opinió, gènere, condició social o econòmica.
- Dret d'expressió, creació i difusió. Lliure opinió i expressió artística i dret a exhibir la pròpia creació.
- Dret a l'educació i formació artística. Educació artística com a part de l'educació integral per al desenvolupament dels joves.
- Drets dels autors, artistes i professionals de la cultura. Protecció dels interessos morals i materials derivats de les pròpies creacions literàries o artístiques i rebre un tracte i retribució dignes.
- Dret a la informació. Rebre informació actualitzada sobre activitats, continguts i programacions culturals de la comunitat i conèixer i difondre les dades culturals de les administracions públiques.

A l'article 22 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya s'estableix que «totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a la cultura i al desenvolupament de llurs capacitats creatives individuals i col·lectives», aquest és el punt de partida de l'acció política per garantir els drets culturals de la ciutadania.

En aquest sentit, el 22 de setembre de 2020, el Govern de Catalunya va acordar declarar la cultura bé essencial «com a punt de partida per elaborar el marc normatiu que garanteixi i reguli l'accés a la cultura i els drets culturals de la ciutadania».

Tot i que la Declaració Universal dels Drets Humans defineix els drets culturals com a part integrant dels drets humans i de la declaració de la cultura com a bé essencial per part del Govern, no existeix a Catalunya un marc regulador comú que garanteixi els drets culturals, en aquest sentit només es poden trobar algunes referències disperses en algunes de les lleis i normatives sectorials que ordenen i configuren els sectors culturals de forma independent i que responen a les necessitats sectorials.

B. Els problemes que es pretenen solucionar

La cultura, tot i ser un bé essencial, diferents estudis sociològics i anàlisis estadístiques sobre consums i pràctiques culturals ens informen sobre l'existència d'un problema real pel que fa al nivell d'equitat respecte de les possibilitats de gaudir de la cultura en funció de factors socials i econòmics diversos. Les dades ens demostren que les situacions de desigualtat en l'accés a l'oferta cultural, en el dret efectiu de gaudir de la cultura i la creació i en la participació activa en la vida cultural són un fet real en la nostra societat. Segons destaca Nicolàs Barbieri, aquests elements causants de manca d'equitat es poden resumir en tres conceptes: diferència (de lloc de residència, de gènere, d'origen, ètnic, edat, discapacitats, etc.), recursos (ingressos, temps, educació, patrimoni personal i familiar, etc.) i connexió (digital, social, capacitat de mobilitat, etc.). Aquestes problemàtiques no són compartiments estancs i es combinen agreujant la manca d'equitat cultural d'alguns individus i col·lectius, per això

també és necessari emprar una visió interseccional en tractar la desigualtat social.

Tenint en compte el context anterior, els problemes concrets que es pretenen solucionar en aquest projecte són els següents:

1. Manca d'un règim jurídic que garanteixi els drets culturals de la societat catalana

Pel que fa a Catalunya manca un règim jurídic que garanteixi els drets culturals a totes les persones en l'àmbit del territori català i que apliqui de forma universal a tots els sectors culturals. Els drets culturals són una part integrant dels drets humans i tenen la mateixa importància que la resta (civils, polítics...), malgrat el seu inferior grau de desenvolupament. En aquesta línia, també incideix l'Estatut d'Autonomia de Catalunya en promulgar un accés en condicions d'igualtat a la cultura i al desenvolupament de les capacitats creatives. La manca d'un règim jurídic vulnera els drets de la societat catalana i perjudica el conjunt d'aquesta.

2. Desigualtats socioeconòmiques que impedeixen l'accés a la cultura

Segons dades del 2021 de l'Enquesta de participació cultural de Catalunya per renda familiar, es fa palesa aquesta desigualtat per motius socioeconòmics. En conjunt, només un 9,6% de la població amb rendes més baixes participa en les activitats culturals, 39,8 punts per sota del nivell de participació que trobem en les famílies amb les rendes més altes.¹

També es percep una diferència en la participació cultural segons la situació laboral, el 55-65% de les persones que treballen participen en activitats culturals, mentre que només un 8% de les persones aturades participen en activitats culturals. És a dir, hi ha una correlació clara entre la renda de les famílies i la seva situació laboral i la seva participació en l'oferta cultural.²

3. Desigualtats de gènere en l'ocupació cultural

Aquest patró de desigualtat es produeix també per altres factors, com és el cas del gènere. A tall d'exemple, cal destacar els rols que ocupen les dones en el

¹ Enquesta de participació cultural de Catalunya. 2021. Departament de Cultura

² Veure a l'Annex 1 el Monogràfic Llei de drets culturals (Dades de l'Enquesta de participació cultural de Catalunya. 2021. Departament de Cultura)

sector audiovisual. Estudis recents mostren que el 71% de les dones ocupen rols en equips de producció (disseny de vestuari, direcció artística, maquillatge i perruqueria). En canvi, només el 17,7% dels rols de direcció, producció, guió i altres rols del procés de producció audiovisual estan ocupats per dones.³ També cal destacar aspectes relacionats amb la bretxa salarial en el cas de les artistes, el 55,7% de les dones artistes ingressa menys de 8.000 euros anuals, en el cas dels homes només afecta el 38,0%. El 27,1% dels homes artistes ingressa més de 20.000 euros, molt per sobre del 15,3% de les dones.⁴

4. Precarietat laboral al sector cultural

Una altra problemàtica del sector és la precarietat que pateixen bona part dels treballadors i treballadores del món de la cultura. Aquesta situació, que s'ha fet encara més palesa amb la incidència de la pandèmia de la COVID-19, mostra un mal endèmic.

Algunes dades registrades durant la pandèmia van fer més evident la vulnerabilitat extrema d'alguns d'aquests col·lectius. Un exemple clar és la variació de les afiliacions a la seguretat social dels treballadors de les activitats artístiques i d'espectacles. Les dades de la Seguretat Social mostren que pateixen fortament les fluctuacions en moments de crisi. Per exemple, mentre que el nombre d'afiliacions a la Seguretat Social a Catalunya en el conjunt dels sectors es va recuperar completament de la crisi de la Covid 19 en el període 2020-2021, i a més van presentar un creixement de 1,9 punts més, les afiliacions en el sector de les activitats artístiques i de l'espectacle encara estan 4 punts per sota respecte el 2019.⁵

Les solucions no són senzilles per la complexa distribució competencial dels àmbits que hi incideixen i també per la diversitat i les peculiaritats de les activitats culturals professionals. Totes aquestes dificultats, però, no han de ser obstacle perquè des dels poders públics s'abordin els problemes evidents que existeixen i s'intensifiquin les línies de col·laboració per trobar-hi solucions factibles i duradores.

³ Informe anual CIMA. 2019.

⁴ Estudio sobre desigualdad de género en el sistema del arte en España, Marta Pérez Ibáñez, ed. 2020 amb la col·laboració MAV (Mujeres en las Artes Visuales)

⁵ Idescat. Afiliats a la Seguretat Social. Codi 90. Activitats artístiques i espectacles. 2021.

5. Desigualtat d'accés en l'educació i formació artística i manca de diàleg amb el sector cultural.

Existeix una desigualtat en l'accés als estudis i la formació artística evident per motius principalment de renda i socials, i es fa imprescindible la col·laboració entre el sector cultural i l'educatiu. A més, la formació artística i cultural dels infants i joves marcarà durant tota la seva vida les possibilitats de gaudir dels beneficis, en termes de benestar personal, de la cultura.

6. Equitat, accessibilitat i finançament al sistema cultural

A més d'aquestes problemàtiques esmentades fins ara, que incideixen directament en els drets i el benestar de les persones, cal abordar algunes problemàtiques col·laterals però que són clau a l'hora de treballar la cultura des del punt de vista dels drets de les persones. Aquestes situacions es refereixen sobretot a la necessitat de crear una nova articulació del sistema d'equipaments culturals, per donar solució als plantejaments de manca d'equitat i de precarietat detectats, i també a un nou plantejament global del sistema de finançament de la cultura que faci possible dur a terme les noves polítiques a què ens referíem. I que donin resposta a l'accessibilitat dels diferents col·lectius a la cultura.

7. Avaluació i seguiment de les polítiques públiques culturals

Finalment, i en l'àmbit de l'avaluació i l'anàlisi, cal abordar un sistema més integrat i més complet de recollida i distribució de dades culturals que permeti un control efectiu i precís de l'evolució que puguin tenir les diferents polítiques aplicades. Aquest és també un dels objectius que es pretenen assolir amb aquesta iniciativa.

Per corregir aquesta situació no sembla que sigui suficient intensificar les polítiques de foment i de divulgació que actualment es duen a terme en l'àmbit de la cultura des del Govern de la Generalitat. És important fer nous plantejaments i aportar noves visions que comportin algunes transformacions profundes i que assoleixin l'arrel dels problemes detectats per provocar un canvi i una transformació veritable. La visió de la cultura des de l'òptica dels drets culturals de tota la ciutadania pot ser la palanca que ens permeti aquest canvi de paradigma.

C. Els objectius que es volen assolir

Amb aquesta iniciativa, el Departament de Cultura busca el trencament de les dinàmiques socials que comporten una manca d'equitat objectiva pel que fa a l'exercici dels drets culturals de la ciutadania i dels rols. El dret a la participació de manera lliure en la vida cultural de la comunitat, que recull la Declaració universal dels drets humans, es concreta en quatre vectors o dimensions sobre les quals cal actuar per evitar i corregir les situacions de manca d'equitat que es donen.

Aquests quatre vectors, es concreten de la manera següent: el dret a accedir a la cultura i a les activitats culturals; el dret a la creació cultural, al gaudi amb la producció artística pròpia; el dret a la participació de la vida cultural d'una o diverses comunitats; i el dret a la participació en la governança de la vida cultural i en el disseny i la presa de decisions pel que fa a la formulació de les polítiques públiques vinculades al fet cultural.

Així doncs, els objectius que es volen assolir són els següents:

- a) Establir el règim jurídic aplicable en matèria de drets culturals a totes les persones, que garanteixi la lliure participació, la creació i l'accés de tota la ciutadania a la vida cultural, als béns, productes i pràctiques culturals, amb especial atenció a aquelles persones i col·lectius que actualment no poden accedir-hi en igualtat de condicions, així com garantir el dret a tothom de participar en la governança de la cultura.**
- b) Reforçar la protecció i garantir els drets de les persones que treballen en el sector cultural a Catalunya.**
- c) Garantir el dret a rebre una educació i formació artística que permeti el ple desenvolupament de la personalitat, les pròpies habilitats creatives, així com el respecte als drets i les llibertats fonamentals.**
- d) Ordenar adequadament el sistema cultural de Catalunya per posar-lo al servei de l'exercici d'aquests drets culturals.**
- e) Garantir el correcte finançament del sistema cultural.**
- f) Endreçar i completar el sistema de gestió de dades i informació cultural per poder-ne fer un seguiment i una avaluació correctes.**

- a) Establir el règim jurídic aplicable en matèria de drets culturals a totes les persones, que garanteixi la lliure participació, la creació i l'accés de tota la ciutadania a la vida cultural, als béns, productes i pràctiques culturals, amb especial atenció a aquelles persones i col·lectius que actualment no poden accedir-hi en igualtat de condicions, així com garantir el dret a tothom de participar en la governança de la cultura.**

La nova visió basada en el respecte dels drets culturals ha d'abordar les desigualtats socioeconòmiques i de gènere tenint en compte diversos àmbits subjectius.

D'una banda, la ciutadania en general, que és el subjecte d'aquestes polítiques. En aquest sentit, el primer objectiu general a assolir hauria de ser el de garantir l'accés universal a la cultura i establir principis com la no-discriminació per motius econòmics, socials, territorials, d'origen o de gènere en el gaudi i l'accés als béns, productes i serveis culturals de qualsevol naturalesa, així com el dret a rebre una educació i una formació adequades en l'àmbit del coneixement, les arts i les ciències. També s'hauria de destacar la necessitat de promoure l'accés a la cultura com una eina bàsica de cohesió social i d'inclusió de persones i col·lectius vulnerables. I, per tant, per garantir l'accés a la cultura un altre objectiu que emana d'aquest més general seria la transparència en l'accés a la informació cultural per part de la ciutadania.

En segon lloc, a més del dret d'accés, un segon objectiu general seria garantir el dret a la participació de la ciutadania en el fet cultural, tant en l'àmbit individual (amb el dret a la producció i creació artística, literària o científica i a desenvolupar lliurement el propi talent), com en l'àmbit comunitari (amb el dret de la ciutadania a difondre i distribuir els resultats del seu exercici creatiu, a exercir les pròpies pràctiques culturals de forma pública i a prendre part de forma activa en la vida cultural de la comunitat). També s'hauria de considerar el dret a intervenir en la governança de les institucions culturals i en les polítiques que afecten la vida cultural de la comunitat mitjançant la participació ciutadana o altres vies d'implicació.

La participació en la vida cultural és un fet universal i un element clau per a la cohesió social de la comunitat, així com per a la inclusió, el progrés i la plena realització de les persones que en formen part. Per tant, s'hauria de vetllar per la incorporació de tots els col·lectius i individus, especialment d'aquells més vulnerables o que estan en risc d'exclusió social, en la pràctica i l'intercanvi cultural de la comunitat mitjançant eines com la mediació.

També s'hauria de garantir el fet intercultural de la societat, amb el dret a la lliure tria de la identitat cultural i el dret de pertinença a la comunitat o comunitats amb què cada persona es vulgui identificar. En aquest sentit, s'haurien d'establir els mecanismes per garantir l'accés i la participació cultural de la ciutadania, tot reconeixent la importància de la diversitat i la força de la cultura i de la llengua pròpies de Catalunya com a elements bàsics d'integració i cohesió de la societat catalana.

b) Reforçar la protecció i garantir els drets de les persones que treballen en el sector cultural a Catalunya.

A més de l'àmbit subjectiu més ampli de la ciutadania, amb motiu de la precarietat laboral, un altre objectiu a abordar seria els drets del conjunt de persones que treballen en el sector cultural, tant en l'àmbit de la creació o la interpretació com en l'àmbit de la producció, la gestió o la difusió. En aquest sentit, i dins els àmbits competencials de la Generalitat, s'haurien de garantir aspectes com la llibertat de creació, expressió i lliure difusió de les obres d'art davant de qualsevol censura i la defensa dels drets de propietat intel·lectual. També s'haurien de tenir en compte aspectes com el dret a gaudir de condicions laborals justes i a l'impuls de l'emprenedoria en l'àmbit cultural.

Així mateix, s'hauria de considerar el dret de les persones que desenvolupen la seva activitat en l'àmbit cultural a estar degudament informades sobre les ajudes i línies de suport ofertes per les diferents administracions públiques i a optar-hi amb igualtat d'oportunitats.

Tots aquests drets haurien de comportar unes obligacions igualment establertes. D'una banda, l'obligació de les administracions públiques catalanes competents en matèria de cultura a establir sistemes per garantir el lliure exercici d'aquests drets, la gestió i el finançament adequats dels equipaments públics i de les

activitats promogudes per les administracions per fer-los efectius, així com el control corresponent per tal de retre comptes a la ciutadania. Per tant, s'haurien d'establir les obligacions dels diferents ens i xarxes d'equipaments públics, així com d'aquells equipaments de caràcter privat que es financen amb fons públics, perquè despleguin mesures i programes que garanteixin i facin efectiu l'exercici d'aquests drets. La implicació amb aquests objectius s'hauria de concretar en plans o projectes d'accessibilitat, participació i desenvolupament de públics, en projectes educatius, programes de foment de la creació i la difusió, plans de gènere, d'interculturalitat, d'inclusió, etc.

Finalment, s'haurien de tractar aspectes com les mesures de foment necessàries per a l'impuls dels seus objectius.

c) Garantir l'accés a la cultura d'infants i joves i el dret a rebre una educació i formació artística que permeti el ple desenvolupament de la personalitat, les pròpies habilitats creatives, així com el respecte als drets i les llibertats fonamentals.

Amb l'objectiu de garantir l'accés a la cultura d'infants i joves caldria promoure la interculturalitat, analitzar els obstacles que es donen en l'accés a l'educació artística i establir mecanismes de col·laboració entre el sector cultural i educatiu perquè la introducció de l'art i la cultura a l'edat escolar és un element clau per garantir el gaudi dels drets culturals al llarg de la vida.

d) Ordenar adequadament el sistema cultural de Catalunya per posar-lo al servei de l'exercici d'aquests drets culturals.

Catalunya té un Sistema Cultural complex amb diversos nivells d'administració pública amb competències en matèria de cultura i moltes entitats i equipaments que cobreixen tots els camps de la cultura i les arts, gestionats per entitats diverses, des de diferents nivells d'administració esmentats o per entitats privades amb o sense finalitat de lucre. Aquest sistema cultural, pensat més sectorialment, actualment no està al servei dels drets culturals de tota la ciutadania, de l'accessibilitat i equitat en la participació cultural de la societat catalana de forma més universal, global i transversal.

Aquest conjunt d'equipaments s'agrupen en conjunts o sistemes sectorials com podrien ser les xarxes d'arxius, les de museus, les biblioteques o els espais

escènics i musicals, per citar-ne només alguns exemples i sense voluntat de ser exhaustius.

Per garantir els drets culturals de la ciutadania, de les persones creadores i artistes i poder donar una resposta transversal, un dels objectius bàsics hauria de ser tenir els sistemes sectorials culturals inventariats i organitzats de manera que es pugui establir clarament el rol de cadascú, les relacions que s'han d'establir per funcionar en xarxa, la cartera de serveis que han de prestar i els drets que han de garantir.

e) Garantir el correcte finançament del sistema cultural.

Per tal d'assegurar la implementació dels drets culturals de la ciutadania i poder assolir els objectius descrits en aquesta memòria, un cinquè objectiu seria el de garantir el correcte finançament del sector cultural.

En aquest sentit, és conegut el debat que en els darrers anys s'ha produït a l'entorn del pes que l'àmbit cultural ha de tenir en el conjunt dels pressupostos públics i la distribució de les aportacions dels diferents nivells administratius en la promoció i suport a la cultura.

L'objectiu polític a assolir és arribar al 2% del pressupost de Generalitat de Catalunya (no financer no finalista) dedicat a cultura i que la resta de les administracions facin, en el seu conjunt, un esforç d'inversió d'acord els objectius marcar en aquesta llei, a fi de poder garantir un accés universal a la cultura sense discriminacions socials, econòmiques o territorials, i per acostar la cultura catalana als territoris que lideren les polítiques culturals internacionalment.

Uns altres objectius a assolir, tot i que de manera més limitada per la manca de competències àmplies en la matèria, són els aspectes relacionats amb el foment del finançament privat de la cultura com poden ser el patrocini o el mecenatge també en les múltiples formes que està adquirint (micromecenatge, etc.).

f) Endreçar i completar el sistema de gestió de dades i informació cultural per poder-ne fer un seguiment i una avaluació correctes

Un altre aspecte crucial per millorar l'articulació dels diferents sistemes culturals és portar a terme l'avaluació i seguiment de les polítiques públiques culturals mitjançant la recollida sistemàtica i homogènia de dades que permetin, en primer

lloc, dotar de transparència a tot el conjunt d'equipaments i al sector cultural en general i poder retre comptes davant la ciutadania. A més, un mecanisme estable, sistematitzat i organitzat de recollida i seguiment de dades en tots els àmbits permetria tenir un material de base valuósíssim per a la planificació d'inversions, la gestió de públics, el disseny de polítiques culturals i, en definitiva, la millora constant de l'oferta cultural del país. Caldria treballar de manera mancomunada la recollida de dades a fi que no hi hagués buits sectorials o territorials. Amb aquesta finalitat, caldria impulsar i donar publicitat a l'Observatori de la Cultura i establir un mapa de fonts de dades culturals, format pels diferents agents, que permeti tenir informació completa i actual disponible per a estudis, controls i propostes des de tots els àmbits interessats en el fet i en els drets culturals.

D. Les possibles solucions alternatives i no normatives

A. Opció de no fer res:

La motivació d'aquesta iniciativa és fruit d'una anàlisi rigorosa del sector i de l'actual context de les polítiques públiques en matèria de cultura. Al llarg dels anys s'han anat elaborant lleis i altres normatives de caire sectorial (patrimoni, biblioteques, arxius, museus, audiovisual, etc.). Aquestes lleis, de manera general ordenen i configuren un seguit de sectors culturals específics de manera independent i separada. Responen a una lògica sectorial, necessària en un primer moment, però en la qual cal avançar i situar al centre les persones que són al cap i a la fi els beneficiaris d'aquestes polítiques.

En aquest sentit, l'opció de no fer res suposa no considerar el sistema cultural com un tot enfocat a satisfer les necessitats de la ciutadania en l'àmbit cultural. A més a més, impedeix incorporar elements transversals com la definició dels drets culturals (que van més enllà dels drets reconeguts en determinats equipaments en qualitat de serveis bàsics), mesures generals d'igualtat d'accés o aspectes generals de finançament.

B. Opció normativa preferida:

Atès que s'està parlant de fixar un seguit de drets que entren dins de la categoria de drets essencials (categoria constitucional de drets de prestació) la manera adequada de fer-ho és mitjançant una disposició de rang de llei com la llei de salut pública, la llei d'educació o la llei de serveis socials.

Aquesta solució permetria plantejar les bases per impulsar amb força les línies polítiques següents:

- Una nova visió de la política cultural orientada als drets de les persones; tant si aquests drets van adreçats a l'accés, al gaudi, a la participació o a la creació.
- Aprofundir en la millora dels drets laborals de les persones que treballen en el sector cultural i dels creadors per lluitar contra la precarietat.
- Promoure el dret a rebre una educació i formació artística i facilitar l'accés a la cultura a infants i joves que faciliti el seu ple desenvolupament de la personalitat humana i habilitats creatives.
- Reordenar el sistema cultural per garantir l'orientació a garantir els drets de les persones i promoure polítiques transversals en aquest sentit.
- Millorar el finançament del sistema cultural com a element bàsic per garantir que aquestes polítiques es podran fer efectives.
- I, finalment, reordenar i potenciar la recollida i difusió de dades i informació sobre el sector com a mesura d'avaluació i control de les polítiques dutes a terme.

C. Opció normativa descartada:

L'alternativa a l'opció normativa preferida, seria la modificació parcial de totes i cadascuna de les lleis sectorials i reglamentació de matèries transversals (cens d'artistes, sistema de dades culturals, etc.) mitjançant disposicions de rang menor i sense cobertura d'una llei general de cultura.

De forma sintetitzada:

Impactes	Opció de “NO FER RES”		Opció normativa preferida		Opció normativa descartada	
	Costos	Beneficis	Costos	Beneficis	Costos	Beneficis
Impacte pressupostari	No té impactes rellevants.		Augment de la despesa, en cultura per garantir com a mínim, el 2% del pressupost total de la Generalitat de Catalunya. L'elaboració dels plans culturals suposaria una despesa total de 2.800.000 a 5.600.000 euros. La creació del Comitè de Protecció dels Drets Culturals, l'Observatori de la Cultura i la Taula de Participació Cultural requerirà suport de recursos humans del Departament de Cultura i que implicaria una despesa pressupostària en personal d'uns 322.000€.	Creació de mecanismes de finançament cultural (plans, ajudes, instruments de foment, entre altres). Implementació del mecenatge i mesures fiscals relacionades.	No té impactes rellevants.	
Impacte normatiu	Impedeix donar cobertura a nivell universal als drets culturals de la societat catalana.	No té impactes rellevants.	No té impacte rellevant, malgrat la creació de la Taula de Participació Cultural (que substitueix el Consell Social de la Cultura), l'Observatori de la Cultural (que substitueix al creat per Decret 110/2022, de 7 de juny, de reestructuració del Departament de Cultura i del Comitè de	Establir un marc jurídic referent als drets culturals Facilitar el desenvolupament de les polítiques culturals. Garantir els drets culturals de manera transversal (educació, ocupació, formació...).	S'hauria de modificar o crear normatives concretes sectorials o temàtiques i donar cobertura amb altres instruments als àmbits que no estiguin regulats.	No té impactes rellevants.

			Protecció dels Drets Culturals.	Promoció de la cultura catalana. La creació de la Taula de Participació Cultural, l'Observatori de la Cultura i el Comitè de Protecció dels Drets Culturals.		
Impacte de gènere	Impedeix incorporar mesures d'inclusió i igualtat de gènere.	No té impactes rellevants.	No té impactes rellevants.	Reconeixement, accessibilitat i participació dels drets culturals. Inclou la no discriminació per motius de gènere en general, i en específic, en les programacions culturals i llocs de treball relacionats.	Impedeix incorporar mesures d'inclusió i igualtat de gènere de forma transversal.	No té impactes rellevants.
Impacte social i econòmic	Impedeix incorporar elements transversals com la definició dels drets culturals o mesures generals d'igualtat d'accés. Desprotecció normativa dels elements culturals i dels artistes, autors i professionals de la cultura.	No té impactes rellevants.	No té impactes rellevants.	Foment de la identitat cultural. Promoció de l'educació i formació artística. Garantir l'accés a la cultura. Promoció de la participació cultural. Protecció de la llibertat d'expressió, creació i difusió. Promoció d'activitats, continguts i programacions culturals. Protecció dels autors, artistes i	Impedeix incorporar elements transversals com la definició dels drets culturals o mesures generals d'igualtat d'accés.	No té impactes rellevants.

				professional de la cultura. Foment del mecenatge i el patrocini.		
Valoració sobre l'assoliment dels objectius	La normativa catalana vigent no regula el concepte cultural més ampli i la regulació per a garantir el foment i el compliment dels drets culturals.		Gràcies a aquesta normativa es regularà de forma més àmplia el fet cultural per a la seva protecció, transmissió i coneixement i, sobretot, per orientar-lo cap als drets de les persones.		Tot i que es podrien assolir els objectius, no tindria la visió transversal que permet assolir l'opció normativa preferida.	

2. Anàlisi dels impactes econòmics, socials i ambientals més rellevants de les opcions considerades

A. Informe d'impacte pressupostari

L'opció de no fer res ni l'opció normativa descartada no representaria un impacte pressupostari diferencial respecte a la situació de partida.

En canvi, la implementació de la normativa implicaria una sèrie d'impactes en el finançament públic de la cultura. A partir de l'opció normativa preferida, ha de ser possible un creixement sostingut de la inversió en cultura que situï en un percentatge de despesa per persona similar al dels països més desenvolupats del nostre entorn. L'assumpció d'aquesta voluntat per part del Govern de la Generalitat es concretarà anualment en els seus pressupostos dins de les seves disponibilitats financeres i les seves competències.

En relació amb les possibles mesures fiscals que es puguin introduir en aquesta iniciativa legislativa de foment i promoció del mecenatge cultural, sí que es pot considerar un possible impacte directe en termes de recaptació dels ingressos propis de la Generalitat de Catalunya, que seran en tot cas proporcionals a les

mesures que s'aprovin finalment, tenint en compte que les competències en aquest àmbit són limitades.

Amb l'objectiu de garantir el finançament públic de la cultura, el pressupost de despeses destinat al Departament competent en matèria de cultura haurà de ser suficient i no inferior al 2% del pressupost total de la Generalitat de Catalunya.

Per poder complir els objectius esmentats en aquesta proposta, també s'hauria de garantir que la resta d'administracions públiques amb competències en matèria de cultura adaptessin els seus pressupostos.

Amb l'objectiu de fer efectius els drets culturals recollits en la proposta normativa preferida, es preveu el desenvolupament de mecanismes que requeriran finançament públic, entre els quals es troben:

- Plans per promoure i garantir els drets culturals. L'elaboració dels plans té una despesa estimada de 2.000 a 4.000 euros per equipament. El seu finançament dependria en un 50% de l'administració local competent i un 50% de la pròpia línia de subvenció per impulsar l'elaboració del pla. Es preveu un impacte sobre aproximadament 1400 equipaments culturals (41,5% dels equipaments culturals inventariats):
 - o Arxius: 260.
 - o Biblioteques: 425.
 - o Museus: 485.
 - o Espais d'arts escèniques: 160.
 - o Espais d'arts visuals: 70.
- Línies d'ajut específiques per implementar les polítiques culturals.
- Altres instruments de foment, com poden ser els premis, la formació, qualificació professional, foment de l'ocupació, autoocupació i emprenedoria artística o l'intercanvi de bones pràctiques, entre d'altres.
- El condicionament de l'accés als ajuts i d'altres mesures de foment respecte dels drets culturals.

Per tal d'atreure fons privats al finançament de la cultura, la Generalitat de Catalunya, fomentarà el mecenatge i el patrocini cultural establint anualment activitats prioritàries de mecenatge i impulsarà i proposarà mesures fiscals per incentivar-ho, per donar suport a aquest mecenatge, facilitarà la constitució de fons propis o d'altra classe i també inversions i cofinançament.

En el context actual, es duen a terme deduccions a l'IRPF per donatius a entitats que treballin per al foment de la llengua (15%), investigació científica i innovació tecnològica (30%) i patrimoni natural i ambiental (15%).

Per tal de completar les mesures actuals, la normativa proposada té en compte la normativa francesa i estimacions de diverses propostes a aplicar.⁶

Pel que fa a França, es va elaborar la Llei Aillagon per incentivar el mecenatge. D'ençà que va ser implementada han incrementat progressivament els ingressos i el nombre d'empreses donants. L'any 2016 es van obtenir 425 milions d'euros en mecenatge cultural.

A Catalunya es va proposar una nova Llei de Mecenatge. S'estima que l'aplicació d'aquesta suposaria una deducció mitjana del 87,5%. Implicaria un augment de les donacions en 93 milions d'euros. També incrementaria la recaptació fiscal en 22 milions d'euros pel que fa a l'IVA, 2 milions a l'ISOC i 8 milions a l'IRPF.

Un altre escenari és la deducció d'un 15% per totes les donacions realitzades a fundacions i associacions. S'estima que les donacions incrementarien en 40 milions d'euros. La recaptació de l'IVA augmentaria 10 milions d'euros, 1 milió a l'ISOC i 3 milions a l'IRPF.

La combinació d'aquestes últimes dues propostes intensificaria l'efecte. Les donacions augmentarien en 133 milions d'euros (augment superior al 62%). S'ingressarien 30 milions d'euros més en concepte d'IVA, 4 milions per l'ISOC i 12 milions per l'IRPF.

La normativa proposada preveu actuar en línia amb els exemples proposats. Segons les estimacions esmentades aquestes opcions no suposen un elevat cost

⁶ Les estimacions provenen de l'estudi Impacte Fiscal i Econòmic dels Incentius Fiscals al Mecenatge Cultural. KSNET. 2020.

recaptatori i poden ser molt efectives per potenciar el finançament privat de la cultura.

Els instruments de governança, informació i control creats per la normativa proposada són l'Observatori de la Cultura, la Taula de Participació Cultural i el Comitè de Protecció de Drets Culturals els quals no tindran impacte econòmic rellevant, ja que les tasques de suport administratiu seran assumits pels equips i recursos econòmics actuals del departament competent en matèria de cultura i l'increment implicaria una despesa pressupostària d'uns 322.000 €.

B. Informe d'impacte normatiu en termes de simplificació i reducció de càrregues administratives

L'opció de no fer res impediria donar cobertura de forma universal i transversal als drets culturals de la societat catalana.

Per altra banda, portar a terme l'opció normativa descartada implicaria una càrrega administrativa i un fort impacte normatiu, ja que s'haurien d'adaptar totes les lleis i normatives de rang inferior als principis de garantia dels drets culturals.

La norma que es proposa aprovar pivota sobre tres eixos bàsics: garantir l'exercici dels drets culturals de la societat catalana, definir i vertebrar el sistema cultural de Catalunya i proposar un sistema de finançament i protecció del sistema cultural de Catalunya que garanteixi l'assoliment dels objectius d'aquesta llei.

La llei organitza el Sistema Cultural de Catalunya, que no és una institució sinó el conjunt d'administracions públiques amb competències en matèria de cultura a Catalunya, així com totes aquelles entitats, equipaments i mitjans de comunicació del sector públic, sigui quina sigui la seva forma jurídica, que tinguin entre les seves activitats la cultura. Altrament, formen part totes les entitats del sector privat i associacions culturals, sigui quina sigui la seva forma jurídica, que tinguin concessions o concerts de serveis públics en matèria de cultura o aquelles que voluntàriament s'hi vulguin adherir. També en poden formar part la resta d'entitats privades que ho desitgin i compleixin els requisits previstos a la llei.

La llei proposa atribuir obligacions als membres del Sistema Cultural de Catalunya, establint que la governança i cooperació del Sistema Cultural de Catalunya es porti a terme per tal de coordinar actuacions i millorar els serveis que garanteixin el desplegament efectiu dels drets culturals mitjançant tres instruments de governança, informació i control. Aquests instruments són: el **Consell de la Mancomunitat Cultural de Catalunya** creat per Ordre CLT/14/2019, de 31 de gener, per la qual es crea el Consell de la Mancomunitat Cultural, i Ordre CLT/225/2022, de 14 d'octubre, de modificació de l'Ordre CLT/14/2019, de 31 de gener, per la qual es crea el Consell de la Mancomunitat Cultural (text consolidat); **la Taula de Participació Cultural** que sí que es proposa crear en aquesta llei, en substitució de l'actual Consell Social de la Cultura, com a òrgan d'interlocució entre el Govern i les entitats de la comunitat cultural de Catalunya; i el **Consell Nacional de la Cultura i de les Arts**, creat per Llei 6/2008, del 13 de maig, del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts i Llei 2/2019, del 20 de maig, de modificació de la Llei 6/2008, del 13 de maig, del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (text consolidat).

Per tal de garantir el compliment de la llei, es proposa la creació del **Comitè de Protecció dels Drets Culturals**, adscrit al departament competent en matèria de cultura i format per cinc membres experts en l'objecte i la pràctica de la llei proposada.

En relació amb l'organització del departament competent en matèria de cultura no es preveu un augment en les càrregues administratives en els instruments preexistents a l'aprovació de la norma com són el Consell de la Mancomunitat Cultural de Catalunya i el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts. Pel que fa als instruments de nova creació com són la Taula de Participació Cultural (que comporta la desaparició del Consell Social de la Cultura), l'Observatori de la Cultura (que substitueix a l'existent Observatori de la Cultura) i el Comitè de Protecció de Drets Culturals, no tindran un impacte rellevant, ja que seran assumits pels equips i recursos econòmics actuals del departament competent en matèria de cultura, per aquest motiu s'estima en un increment de 322.000 € per atendre el suport als organismes nous que es creen i a les tasques noves que s'assignen amb la llei.

Sí que és d'esperar que de l'aplicació de les mesures previstes es produirà un estalvi en termes d'eficiència. Pel que fa a les càrregues administratives, aquesta iniciativa legislativa no té cap efecte directe per a la ciutadania en termes d'augment. Precisament, aquesta iniciativa pretén facilitar el desenvolupament de les polítiques culturals a partir de la cooperació i la coordinació entre administracions, per una banda i, per l'altra, garantir els drets culturals de la ciutadania amb independència del seu lloc de residència.

L'aplicació de les mesures previstes en l'opció preferida suposaria un impacte normatiu a causa dels següents aspectes:

- S'ordenarà el Sistema Cultural de Catalunya, que estaria format per totes les administracions públiques amb competències en matèries culturals a Catalunya, els equipaments públics vinculats, les concessionàries i aquelles entitats privades que ho desitgin i compleixin amb els requisits establerts a la Llei . Tindria per finalitat articular el funcionament del conjunt de les activitats, prestacions i serveis culturals que duen a terme les entitats adherides, per tal de garantir el compliment efectiu dels drets culturals per al conjunt de la ciutadania.
- En relació amb els equipaments culturals del Sistema Cultural de Catalunya, que tindran com a objectiu principal garantir i facilitar l'exercici efectiu dels drets culturals de les persones, es mantindrà actualitzat el Pla d'equipaments culturals de Catalunya per tal de dotar el conjunt del territori dels equipaments que permetin garantir l'exercici dels drets culturals.
- Es crearia el Comitè de Protecció dels Drets Culturals, adscrit al departament competent en matèria de cultura i format per experts en la matèria. La seva funció principal seria vetllar pel compliment d'aquesta llei i desenvolupar les accions d'atenció i control.

En relació amb l'impacte sobre les administracions locals, tenint en compte la seva dimensió i el règim especial de Barcelona, la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local ja preveu que els municipis han d'exercir com a competències pròpies les matèries de protecció i gestió del patrimoni històric i la promoció de la cultura i equipaments culturals. En aquest sentit, Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta municipal de Barcelona es concreten

les accions que en matèria de cultura ha de dur a terme l'Ajuntament de Barcelona.

Paral·lelament són competències pròpies de les diputacions les que li atribueixin en aquest concepte les lleis de l'Estat i de les comunitats autònomes en els diferents sectors de l'acció pública. Aquesta atribució de competències per part de les diputacions queda recollida, per exemple, a la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents i a la Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya.

Un dels objectius d'aquesta iniciativa legislativa és la coordinació i cooperació de les polítiques culturals de les diferents administracions de manera que els drets culturals siguin efectius dins del Sistema Cultural de Catalunya i que les accions que es desenvolupin en matèria de cultura per part de totes les administracions implicades es basin en els principis de sostenibilitat, eficiència i transparència.

Pel que fa a l'impacte normatiu i les càrregues administratives per a les entitats públiques i privades que conformen el Sistema Cultural de Catalunya es preveu un lleuger augment, ja que es contempla que elaborin i implementin plans que promoguin l'accés a tota la ciutadania als béns i serveis culturals. Així mateix, també hauran de disposar de consells socials, òrgans consultius participats per representants de la societat civil, que reflecteixin la diversitat social de Catalunya, i específicament del seu entorn més immediat.

C. Informe d'impacte de gènere

L'opció de no fer res suposaria la no implementació de mesures d'inclusió i igualtat de gènere.

L'opció normativa descartada suposaria la revisió sectorialment dels aspectes relacionats amb la inclusió i igualtat de gènere, sense poder disposar d'una mirada global i transversal a nivell de tot el sector cultural.

En l'opció normativa preferida, els canvis normatius que es proposen fomenten la igualtat de gènere, tant pel que fa al foment i garantia de la igualtat de gènere com

en l'ús del llenguatge no sexista, i ho fa de forma universal i transversal en tot el sector cultural.

Els drets culturals es fomenten en la igualtat de gènere, i per això, la inclusió i la igualtat de gènere és un objectiu transversal de l'opció normativa preferida. Els impactes més concrets serien:

- L'accessibilitat i participació en l'exercici dels drets culturals sens perjudici de gènere.
- La no discriminació en les programacions, activitats i continguts culturals per motius de gènere.
- La no discriminació en el lloc de treball per raó de gènere.
- La promoció de dones artistes i professionals dels àmbits culturals com a referents per a les futures generacions.

Així mateix, s'ha revisat l'articulat perquè no es faci un ús androcèntric del llenguatge, tampoc s'utilitza terminologia que comporti discriminacions per raó de gènere.

La Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques a Catalunya estableix que, dins de la memòria d'avaluació de l'impacte de les mesures proposades, regulat per l'article 64.3, ha de contenir un apartat que informi sobre l'impacte de gènere respecte a la disposició de caràcter general que elabori qualsevol departament de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

El Decret 162/2002, de 28 de març, de modificació del Decret 107/1987, de 13 de març, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials per part de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, amb l'objecte de promoure l'ús d'un llenguatge simplificat i no discriminatori i de la terminologia catalana normalitzada, estableix que, en l'ús de les llengües oficials, l'Administració de la Generalitat ha d'emprar, amb correcció, un llenguatge directe i simplificat i ha d'evitar l'ús de formes discriminatòries i androcèntriques.

La Llei 4/2001, de 9 d'abril, de modificació de l'apartat 2 de l'article 63 de la Llei 13/1989, del 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya estableix l'obligació d'avaluar

l'impacte de gènere de totes les polítiques i les mesures generals de la Generalitat de Catalunya.

La Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, article 5 segons el qual s'atribueix a l'Administració de la Generalitat la competència de coordinar l'elaboració d'aquests informes.

Per tal de donar compliment a aquesta previsió, la redacció de la memòria s'ha procurat la utilització d'un llenguatge neutre i no sexista.

D. Informe d'impacte social

L'opció de no fer res a curt, mitjà i llarg termini, no aporta garanties pel que fa al compliment dels drets culturals, les mesures generals d'igualtat d'accés o la protecció dels drets laborals d'artistes, autors i professionals de la cultura, o la garantia d'altres aspectes transversals com l'accés a l'educació artística i cultural.

Pel que fa a l'opció normativa descartada tindria impactes en la garantia dels drets culturals i es podrien aplicar mesures d'igualtat d'accés o de protecció dels drets laborals dels professionals de la cultura, però es portaria a terme amb una visió sectorial, mancaria una visió general de la protecció dels drets culturals.

L'opció normativa preferida pot arribar a tenir més impacte pel que fa al reconeixement dels drets culturals i la vertebració del Sistema Cultural de Catalunya és una fita que corona els avenços realitzats des de la recuperació de la Generalitat com a institució pròpia d'autogovern i que situa la cultura al mateix nivell que altres drets com la salut, l'educació o els drets socials. Aquest nou marc ha de permetre millorar el desenvolupament de les polítiques culturals de les diferents administracions, posant l'èmfasi en garantir el dret de la ciutadania a participar de l'activitat cultural en totes les seves diferents vessants, ja sigui com a espectador o visitant o com a creador. Igualment, la proposta inclourà la necessitat d'incorporar la cultura de la sostenibilitat ambiental en la gestió dels equipaments i en el desenvolupament de l'activitat.

La implementació de l'opció normativa preferida implicaria una sèrie d'impactes socials transversal a tot el sector cultural i a la societat catalana, com seria:

- **Foment de la identitat cultural** a partir de la lliure elecció de la pròpia identitat cultural i respecte d'aquesta, així com les altres cultures.
- **Promoció de l'educació i formació artística.** La normativa implica que les persones han de poder rebre educació i formació artística com a via per al ple desenvolupament de la personalitat humana i com a part de l'educació integral que permeti desenvolupar les pròpies habilitats creatives.
- **Accés a la cultura** en condicions d'igualtat, als béns, serveis i activitats culturals sense cap mena de barrera, tenint en compte els diferents condicionants que poden impedir el lliure gaudi cultural en igualtat de condicions: barreres físiques, sensorials, econòmiques, de gènere, de raça.

També es garantiria el dret a l'**accés a la informació cultural** tan de manera presencial com digital tenint en compte les barreres físiques, sensorials i socioeconòmiques existents. Promovent l'accés a la cultura a través d'espais públics virtuals i l'oferta de programes i activitats formatives per a l'alfabetització cultural i l'ús avançat de les tecnologies digitals.

- **Promoció de la participació cultural.** La normativa ha de garantir la participació, en condicions d'igualtat, en la vida cultural sense cap mena de barrera, sense ser discriminades. Les persones hauran de poder proposar, organitzar i desenvolupar activitat i pràctiques culturals, podran associar-se, participar en els processos de deliberació i decisió de les polítiques públiques en l'àmbit cultural.
- **Llibertat d'expressió, creació i difusió.** La normativa implicarà el lliure desenvolupament de la creació i producció cultural. Facilitarà la difusió i exhibició dels resultats creatius per qualsevol mitjà, la llibertat d'opinió i d'expressió sense intimidació i censura.
- **Major coneixement general sobre activitats, continguts i programacions culturals.** Les mesures previstes suposen la difusió d'informació sobre activitat cultural, l'establiment d'estàndards per a l'intercanvi i compartició de

la informació en format obert, incloent-hi les tecnologies digitals com a mitjans de desenvolupament de la vida cultural. També la promoció d'un

- de la Cultura que posi a l'abast de la ciutadania tota la informació de caràcter estadístic sobre els diferents sectors culturals i els recursos públics.
- **Protecció dels autors, artistes i professionals de la cultura.** La normativa implicarà la creació d'un marc regulador que permeti unes condicions laborals i contractuals justes i una retribució digna. També un tracte fiscal i social just i equitatiu atenent a la irregularitat de la seva activitat, la naturalesa intermitent dels ingressos. I el respecte dels seus drets de propietat intel·lectual.
- **Major coneixement, seguiment i transparència del Sector Cultural.** A través del mapeig i l'Observatori de la Cultura es podrà fer un seguiment més exhaustiu del sector i dotar-lo de transparència, al mateix temps, es podran dissenyar polítiques culturals amb més informació i actualitzat sobre el sector cultural.
- **Foment del mecenatge i el patrocini.** L'impacte econòmic i social de la promoció del mecenatge, tot i que no calculable, podria tenir un efecte positiu diferencial. Algunes previsions estimen que el foment del mecenatge i el patrocini, depenent de les mesures adoptades, pot derivar en la formació d'entre 400 a 1400 noves empreses culturals, la creació d'entre 800 a 2.630 llocs de treball i l'augment de la producció d'entre 110 a 380 milions d'euros i del VAB d'entre 60 a 200 milions.⁷

3. Comparació de les opcions considerades

Els objectius i impactes definits en l'apartat 2 d'aquesta memòria són difícilment quantificables, per aquest motiu s'ha elaborat un quadre de forma on es comparen de forma resumida les tres alternatives considerades, el quadre es troba a l'Annex_3.

⁷ Dades: Impacte Fiscal i Econòmic dels Incentius Fiscals al Mecenatge Cultural. KSNET. 2020

Tenint en compte l'anàlisi portada a terme en aquesta memòria, l'opció de no fer res faria que la normativa catalana no regulés el concepte cultural més ampli ni facilitaria la regulació per a garantir el foment i el compliment dels drets culturals de la societat catalana. En aquest sentit, no s'incorporaria mesures d'inclusió i igualtat de gènere ni elements transversals, a nivell social com la definició dels drets culturals, mesures generals d'igualtat d'accés o elements i mesures de protecció laboral per a artistes, autors, autores i professionals de la cultura.

Pel que fa a la segona opció proposada l'Opció normativa descartada" en aquest cas es proposaria incorporar la garantia dels drets culturals a les normatives sectorials existents i a normativa i reglament inferiors al rang de llei, en aquest cas, tot i que es podrien assolir els objectius exposats a la memòria, aquests no tindrien una visió transversal de tot el sector cultural corrent el risc de deixar sectors desprotegits, aquesta opció també comportaria un fort impacte pel que fa a les càrregues administratives associades, ja que s'hauria de modificar, adapta o dissenyar la normativa per a cada sector.

Finalment, l' "Opció normativa preferida" a través de l'aprovació de la Llei de drets culturals establiria un marc transversal per a tot el sector cultural on es garantiria els drets culturals de la societat catalana. En aquest sentit, es crearien mecanismes de finançament cultural (ajudes, instruments de foment, formació, premis, etc.) així com la implementació del mecenatge i mesures fiscals per incentivar la col·laboració privada en la cultura. A nivell normatiu, s'establiria un marc jurídic referent als drets culturals que facilitaria el desenvolupament de les polítiques culturals i s'organitzaria el Sistema Cultural de Catalunya, i es crearien la Taula de Participació Cultural, l'Observatori de la Cultura i el Comitè de Protecció dels Drets Culturals, que si ve implica costos a nivell normatiu, no tindrien un impacte molt rellevant, atès que seran organismes sense personalitat jurídica pròpia i adscrits a l'estructura existent del departament competent en matèria de cultura. No obstant això, sí que hi haurà un augment de feina i impacte intern al departament competent en matèria de cultura per donar suport als instruments de governança, informació i control que proposa la llei.

Pel que fa a l'impacte de gènere la normativa no implicaria costos rellevant i, en canvi, reconeixeria i garantiria la no discriminació de gènere pel que fa a l'accés a la

cultura i en les programacions culturals i llocs de treball relacionats, protegint les autores, artistes i professionals de la cultura.

Per tant, gràcies a aquesta normativa es regularia de forma més àmplia la cultura per a la seva protecció, transmissió i coneixement garantint-ne els drets fonamentals d'accés i no discriminació.

4. Implementació, seguiment i avaluació de la norma

La implementació, el seguiment i l'avaluació de la norma correspondrà a la Secretaria General del Departament de Cultura en el desplegament de la normativa de Drets Culturals de Catalunya.

Pel que fa a la **implementació** s'han previst les següents mesures d'implementació:

a) Aprovació **dels instruments de desplegament previstos:**

- Actualització del Pla d'equipaments.
- Ordenació del Sistema Cultural de Catalunya.
- Creació de la Taula de Participació Cultural
- Creació del Comitè de Protecció dels Drets Culturals.
- Creació de l'Observatori de la Cultura.
- Línies d'ajut específiques per implementar les polítiques culturals.
- Altres instruments de foment, com poden ser els premis, la formació o l'intercanvi de bones pràctiques, entre d'altres.

b) Divulgació del projecte normatiu:

- Sessions informatives als empleats per donar a conèixer l'aprovació i el contingut del projecte normatiu.
- Campanyes de sensibilització.
- Sessions informatives als empleats per donar a conèixer l'aprovació i el contingut d'aquest projecte normatiu.

- Sessions informatives als subjectes que configuren el Sector Públic Institucional per donar a conèixer l'aprovació i el contingut d'aquest projecte normatiu.
 - Elaboració de píndoles informatives al web i intranets de l'Administració de la Generalitat.
 - Sessions informatives específiques amb les unitats encarregades del desplegament.
- c) Respecte als indicadors que han de permetre fer-ne el seguiment i valorar-ne l'eficàcia i eficiència de l'opció triada:
- Sessions informatives realitzades.
 - Seguiment dels indicadors de l'Observatori de la Cultura.
 - Actualitzacions al Pla d'equipaments.
 - Reunions de coordinació, acords i actes dels òrgans de governança del Sistema Cultural de Catalunya: el Comitè de Protecció dels Drets Culturals i l'Observatori de la Cultura.
 - Seguiment i monitoratge de les dades de l'avaluació del compliment dels Drets culturals.

Pel que fa al **seguiment i l'avaluació** s'han previst les següents mesures:

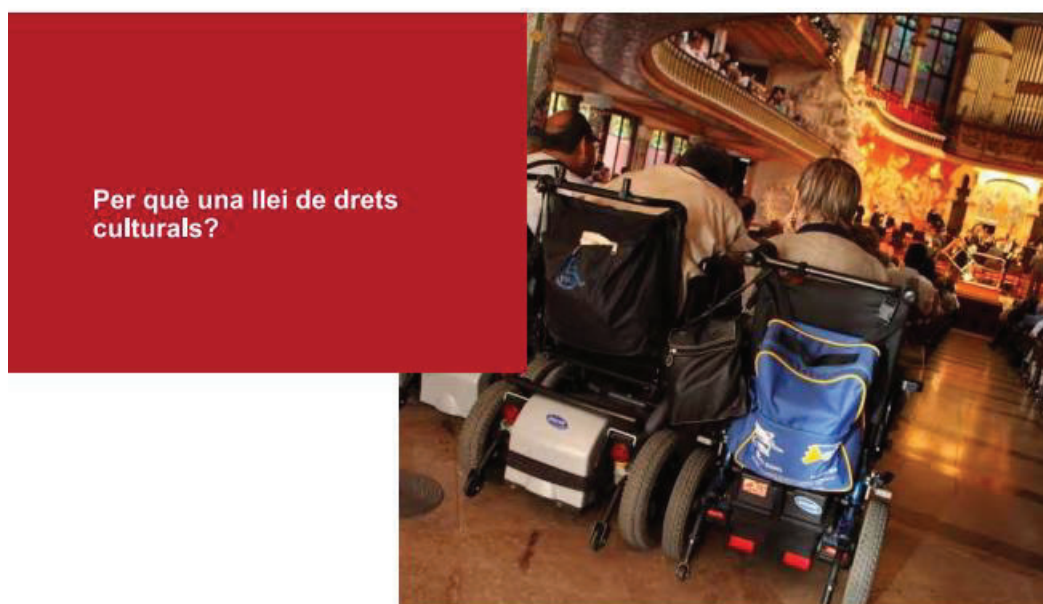
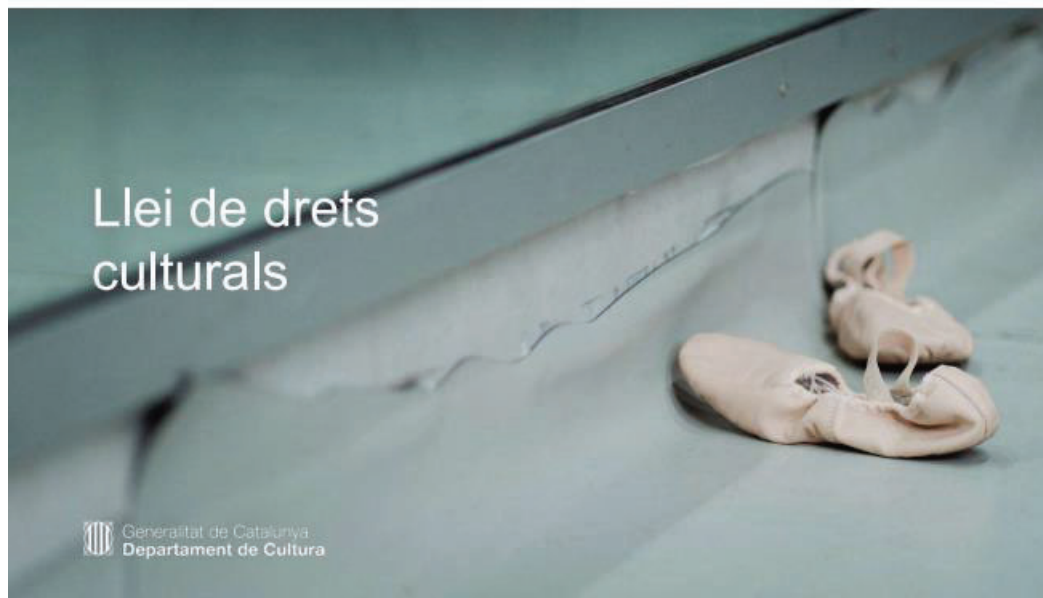
- a) Per tal de garantir el compliment de la llei, el Síndic de Greuges, d'acord amb les atribucions que li assignen l'Estatut d'autonomia i la Llei 24/2009, del 23 de desembre, és l'òrgan encarregat de la defensa dels drets culturals que puguin haver estat vulnerats per l'actuació d'institucions o persones, tant públiques com privades.
- b) El Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, adscrit al departament competent en matèria de cultura, com a òrgan assessor del Govern en el conjunt de la política cultural, serà l'encarregat d'emetre un informe anual que doni compte del compliment d'aquesta llei i, en concret, de fer el seguiment i l'avaluació d'allò establert en aquesta llei.
- c) La creació del Comitè de Protecció dels Drets Culturals per vetllar pel compliment d'aquesta normativa. Aquest comitè serà l'encarregat d'establir sistemes de seguiment, recollir dades de compliment normatiu i

'atendre els agents culturals i la ciutadania en relació amb la normativa i la vulneració dels drets culturals.

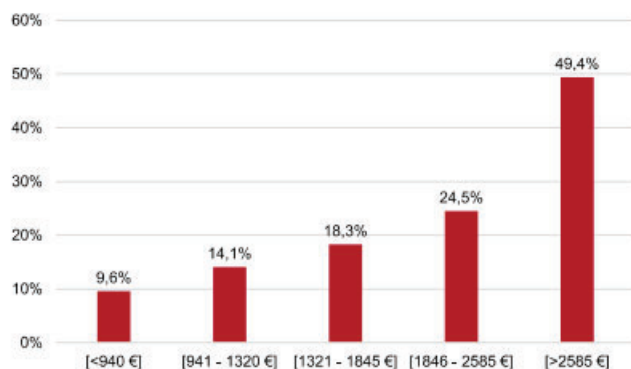
5. Annexos

Annex_1: Monogràfic Llei de drets culturals

Índex de consum cultural harmonitzat per renda familiar neta mensual. 2021

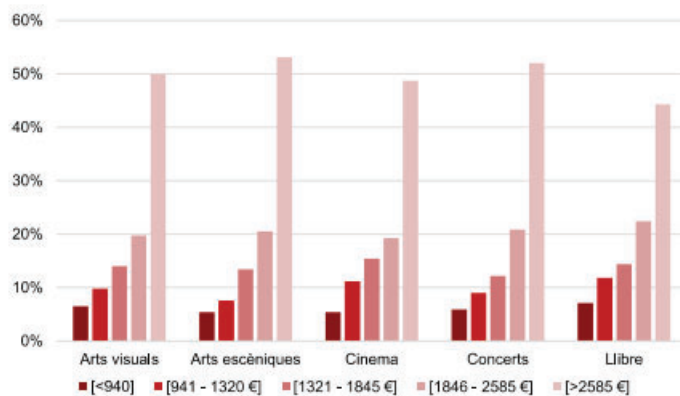
Les dades de consum cultural mostren una bretxa econòmica.

L'assistència en rendes superiors a 2.585€ és de prop del 50%. 40 punts superior a les rendes inferiors.

En les rendes inferiors l'assistència no arriba al 10%.

3

Assistència a activitats culturals per renda familiar neta mensual. 2021

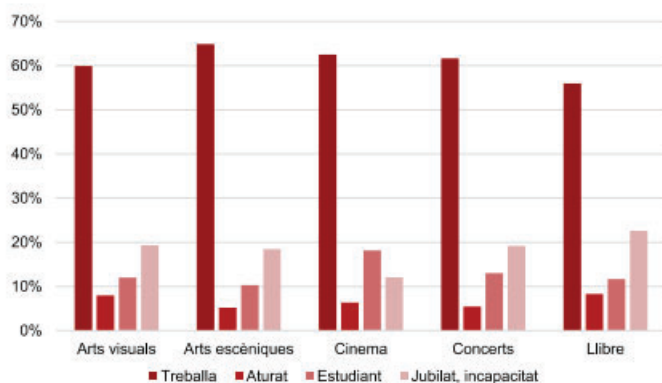

Hi ha una correlació evident entre la renda de les famílies i la seva participació en l'oferta cultural. Si més no, pel que fa a l'oferta cultural més clàssica i institucional.

4

Assistència a activitats culturals per situació laboral. 2021

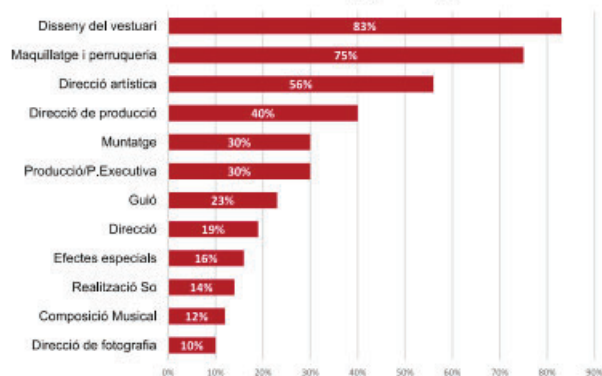

També hi ha una diferència molt acusada entre les persones que treballen, amb nivells de participació del 55-65% en activitats culturals i les persones en atur, que no passen del 8% de participació, tot i l'oferta pública gratuïta.

5

Desigualtat de gènere a la indústria cinematogràfica

Presència de les dones a la indústria del cinema espanyol. 2019 (%)

Els rols de gènere es reproduïxen a la indústria cinematogràfica espanyola. El disseny del vestuari, maquillatge i perruqueria i la direcció artística són els perfils amb més presència de dones.

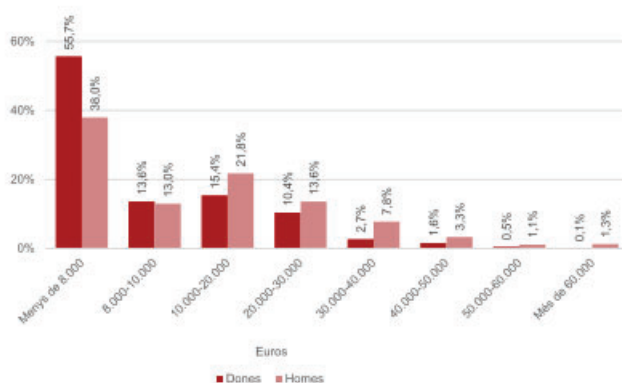
En canvi, en tasques de producció, guió o direcció la presència de la dona se situa per sota del 30%, com també en les més tècniques.

Fent: Informe anual GMA 2019.

6

Nivell d'ingressos anuals artistes a Espanya per sexe. 2020

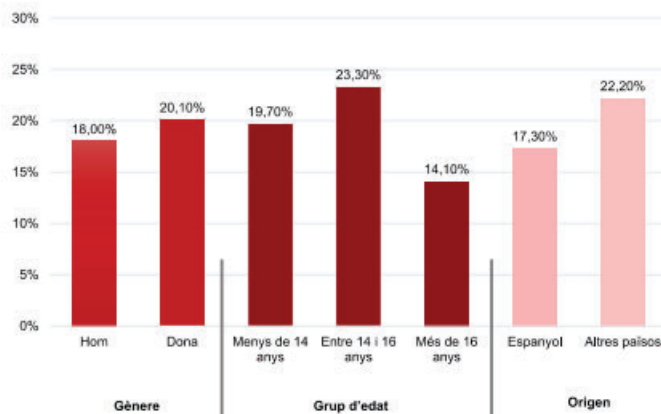
El 55,7% de les dones artistes ingressa menys de 8.000 euros anuals, mentre que en el cas dels homes només afecta al 38,0%.

El 27,1% dels homes artistes ingressa més de 20.000 euros, molt per sobre del 15,3% de les dones.

Font: Estudio sobre desigualdad de género en el sistema del arte en España, Marta Pérez Izquier, ed. 2020 amb la col·laboració MAV (Mujeres en las Artes Visuales)

7

Adolescents amb risc d'addicció a Internet per gènere, edat i origen

També manca l'equitat en el consum d'oci per internet. El perfil tipus d'adolescent amb ús addictiu de pantalles és el d'una noia de 14-16 anys migrant.

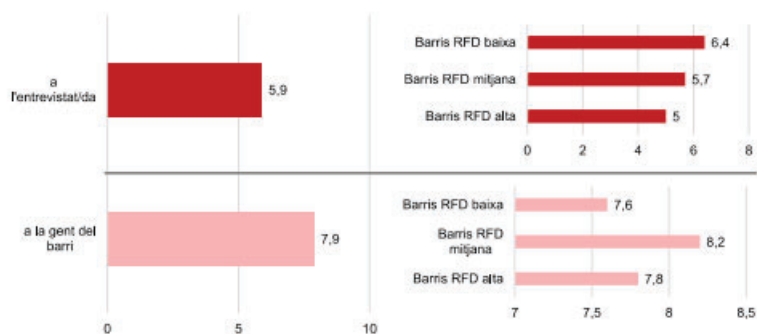
Les noies mostren més inclinació a XXSS i el nois a jocs.

Font: Impacto de las pantallas en la vida de la adolescencia y sus familias en situación de vulnerabilidad social: realidad y virtualidad. CARITAS. 2022

8

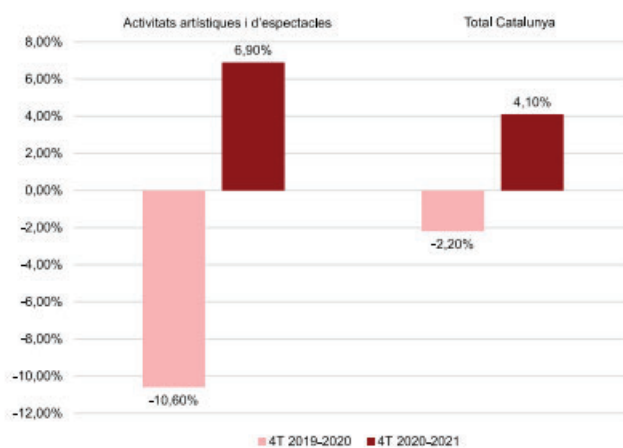
Com afectaria si tanqués la biblioteca del barri?

Alguns equipaments són claus en l'equitat a l'accés a la cultura i la informació. És el cas de les biblioteques on un possible tancament tindria un efecte més nociu en persones i barris de rendes baixes.

9

Variació d'afiliacions a la Seguretat Social. Vulnerabilitat del sector cultural

Les dades d'afiliació recollides durant la pandèmia mostren un grau de vulnerabilitat molt superior en els treballadors d'activitats artístiques que en la mitjana de treballadors. Amb una pèrdua neta de 3,6% de l'ocupació en l'any de la pandèmia

10

Estructura de la llei

Estructura de la llei

- Títol I.** Disposicions generals. Objecte, àmbit, etc.
- Títol II.** Drets. Definició i garanties
- Títol III.** De l'educació i la formació en arts
- Títol IV.** De la protecció i garantia dels drets de les persones que treballen en el sector cultura
- Títol V.** Del sistema cultural de Catalunya i les seves obligacions vers els drets culturals
- Títol VI.** Del sistema integral d'informació cultural

Els drets culturals

Quins són els drets culturals

1. Dret a la identitat cultural
2. Dret a l'educació
3. Dret d'accés a la cultura
4. Dret de participació cultural
5. Dret d'expressió, creació i difusió
6. Dret a la informació
7. Drets dels autors, artistes i professionals de la cultura

1. Dret a la identitat cultural

1. Dret a escollir i veure respectada la pròpia identitat cultural.
2. Dret a conèixer i veure respectada la pròpia cultura, així com les cultures que, en la seva diversitat, constitueixen el patrimoni comú de la humanitat.
3. Dret a escollir identificar-se o no amb una o diverses comunitats culturals.
4. Dret a exercir lliurement les pròpies pràctiques culturals i portar un model de vida associat als seus valors.

Què pot fer la llei ?

- Promoure la igualtat de gènere en els catàlegs d'artistes presents a museus o en programes d'arts escèniques i musicals.
- Promoure la representació dels col·lectius LGTBI+ en les programacions.
- Promoure la presència de les minories ètniques i nacionals en càstings, repertoris, governança, etc.
- Establir la creació d'un programa d'interculturalitat que reconegui i prestigii la pràctica cultural de les minories.
- Establir criteris de participació ciutadana en la confecció de les programacions culturals de l'àmbit públic.

15

2. Dret a l'educació

1. Dret a rebre educació i formació adequada com a via per al ple desenvolupament de la personalitat humana i el respecte als drets i les llibertats fonamentals.
2. Dret a rebre una educació artística com a part de l'educació integral que permeti desenvolupar les pròpies habilitats creatives.

Què pot fer la llei?

- Establir mecanismes de col·laboració entre l'àmbit escolar i el cultural per garantir l'accés a la cultura a tots els infants.
- Promoure xarxes formatives arreu del territori per accedir a la pràctica i l'aprenentatge de pràctiques culturals.
- Implicar iniciatives locals com cases de la música, món associatiu, etc. en la formació cultural dels joves.
- Establir que els equipaments amb finançament públic tinguin projectes educatius.

16

3. Dret d'accés a la cultura

1. Dret a accedir lliurement, sense consideració de **barreres territorials, culturals, econòmiques, socials, funcionals, generacionals o d'altra mena**, als béns, serveis i activitats culturals de la comunitat.
2. Dret a accedir lliurement al conjunt de coneixements científics i humanístics, així com a les obres d'art i de creació.
3. Dret a gaudir lliurement dels béns, serveis i pràctiques culturals de la comunitat.

Què pot fer la llei?

- Acostar **la cultura al territori**: enfortint xarxes territorials, donant suport a iniciatives **locals**, promovent gires dels equipaments nacionals o **la mobilitat d'artistes**.
- Establir sistemes de descomptes i gratuïtats per lluitar contra barreres econòmiques.
- Potenciar l'accés i **el gaudi del patrimoni**.
- Crear programes d'accés i mediació per a persones amb problemàtiques socials, econòmiques, de salut, etc.
- Establir que **els equipaments amb finançament públic tinguin projectes socials i d'inclusió**.
- Millorar **els sistemes de difusió i informació** i posar-los a l'abast de tothom. Aprofitar **els avantatges del món digital**.

17

4. Dret de participació cultural

1. Dret a participar lliurement, sense consideració de barreres físiques, culturals, econòmiques, socials, funcionals o d'altra mena, en **la vida cultural de la comunitat** a través de les activitats que esculli.
2. Dret a no ser discriminat en les programacions, activitats i continguts culturals per motius d'origen, cultura, raça, llengua, religió, opinió, gènere, condició social, econòmica o de qualsevol altra mena.
3. Dret a proposar, organitzar i desenvolupar activitats i pràctiques culturals i a fer-ne difusió pública.
4. Dret a exercir i mostrar **les pròpies habilitats artístiques de forma pública**.
5. Dret a associar-se, organitzar-se col·lectivament o formar part activa de les entitats i iniciatives culturals que esculli.
6. Dret a participar en **la governança de les entitats culturals de les quals formi part**, així com de les institucions culturals de la comunitat a la qual pertany o vol pertànyer.

Què pot fer la llei?

- Establir l'obligació de fer plans i programes culturals de manera participativa.
- Aprofundir en la democratització de les entitats culturals (p.ex. model americà dels 'boards')
- Fomentar la pràctica de l'activitat cultural com es promou **la pràctica de l'esport o de l'alimentació sana**. Per mitjà de campanyes dels poders públics.
- Donar visibilitat a pràctiques culturals de les minories.
- Mesures per facilitar l'accés tractades a punt anterior.

18

5. Dret d'expressió, creació i difusió

1. Dret a exercir la llibertat d'opinió i d'expressió a través de les arts.
2. Dret a expressar-se, tant en públic com en privat, en la llengua o les llengües que esculli.
3. Dret a exercir la lliure expressió artística.
4. Dret a difondre o exhibir públicament el resultat de la pròpia creació per qualsevol mitjà.
5. Dret a desenvolupar recerques sobre qualsevol àmbit i a compartir qualsevol coneixement.

Què pot fer la llei?

- Aprofundir en la llibertat d'expressió i lluita contra la censura.
- Millorar els mitjans de difusió dels productes culturals aprofitant les facilitats que ofereix la digitalització.
- Oferir plataformes digitals per a la difusió de la creació artística pròpia.

19

Protecció dels artistes

Drets dels autors, artistes i professionals de la cultura

1. Dret dels autors a la protecció dels interessos morals i materials derivats de les seves creacions.
2. Dret dels artistes i professionals dels diferents àmbits de la cultura a rebre un tracte i una retribució dignes d'acord amb l'exercici de la seva activitat.

21

Què pot fer la Llei?

Desenvolupament de l'Estatut de l'artista

La llei pot desenvolupar tots aquells aspectes que siguin competència de la Generalitat i establir compromisos de responsabilitat social amb els treballadors pel que fa als equipaments que gestiona o als que reben suport públic.

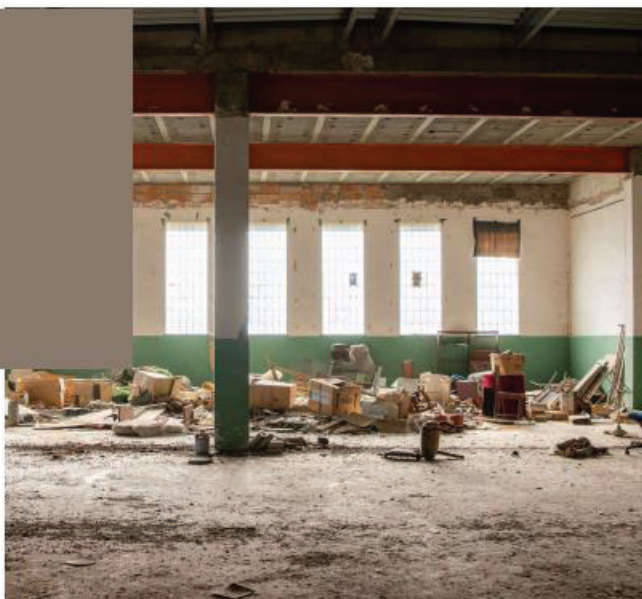
Les mesures que es poden impulsar abasten els quatre àmbits següents: currículum formatiu, contractació, tributació i propietat intel·lectual.

- Modificació de la normativa de mecenatge en el tram autonòmic.
- Desenvolupament del cens de treballadors.
- Especial atenció a malalties professionals d'artistes.
- Compatibilitat jubilació amb activitat artística.
- Bones pràctiques en la contractació (no abusar de la contractació mercantil, respecte de propietat intel·lectual, promoure la contractació per escrit, etc).
- Incorporar el personal tècnic i auxiliar a la normativa que regula el treball en espectacles públics.
- Protocols de protecció i bones pràctiques en els entorns digitals.
- Dotar de més contingut el Registre de la Propietat Intel·lectual.
- Implicació de les entitats de gestió en la protecció dels artistes.
- Promoure l'educació artística i la participació dels artistes com a formadors.
- Creació de graus i altres titulacions reglades per als ensenyaments artístics.
- Promoció de la formació contínua per a professionals de la cultura.

22

Sistema cultural i drets. Finançament

Sistema cultural i drets. Finançament

La llei ordenarà adequadament el Sistema Cultural de Catalunya per posar-lo al servei de l'exercici dels drets esmentats.

- Regularà les obligacions del sistema públic (equipaments i serveis) que s'han de proveir des de les diferents administracions per tal de garantir els drets d'accés, participació i creació a tota la ciutadania i arreu del territori de Catalunya.
- Establirà també una jerarquia i uns rols de les diferents tipologies d'equipaments.

Alguns exemples d'obligacions d'equipaments:

- Tenir un projecte social i educatiu (inclusió, gènere, accessibilitat, etc.) aprovat per a cada equipament
- Dirigir (en cas d'equipaments de capçalera) o participar en xarxes territorials d'equipaments
- Promoure la mobilitat d'artistes i continguts (per mitjà de gires, circuits, intercanvis, etc.)
- Incorporar la participació ciutadana en la presa de decisions, programacions, etc.
- Assolir certificacions de qualitat vinculades a la promoció dels drets culturals.

24

➤ Regularà el marc de cooperació entre administracions públiques amb competències en cultura per tal de mancomunar actuacions i millorar els serveis que garanteixin el desplegament d'aquests drets.

- Establirà els rols de cada nivell administratiu i les seves obligacions
- Fixarà sistemes per promoure la participació activa i oberta en la cultura i en la governança del sistema
- Fixarà la Mancomunitat Cultural de Catalunya

➤ També establirà els mecanismes de foment i suport al sector privat per tal de garantir l'exercici d'aquests drets.

- Línies d'ajut per a la implementació d'aquestes polítiques
- Condicionament del respecte als drets culturals per accedir a subvencions
- Mesures de foment: publicitat, premis, formació, intercanvi de bones pràctiques, etc.

25

**Sistema integral
d'informació**

Sistema integral d'informació

Es proposa que la llei desenvolupi la informació cultural en diverses línies, tant per promoure la difusió i la participació en la vida cultural com per oferir transparència total en els àmbits de la gestió dels recursos públics destinats a la cultura.

Algunes de les concrecions que podria fixar la llei són:

- Consolidació de l'Observatori de la Cultura, previst però no desenvolupat fins ara. Entre les seves tasques hi haurà:
 - Establir els organismes que hi han d'aportar informació i participar en l'Observatori.
 - Facilitar l'accés de la informació de la ciutadania.
 - Endreçar i completar el sistema de gestió de dades i informació cultural per posar-lo a l'accés de la ciutadania i poder-ne fer un seguiment i una avaluació correctes.
 - Aprofundir en els sistemes digital de difusió de l'activitat cultural, amb una visió àmplia i participativa.
 - Consolidació

27

- Promourà plataformes públiques i sistemes compatibles per a la difusió de l'activitat cultural, amb especial atenció a la no majoritària ni comercial.
- Establirà les obligacions dels ens públics i els que reben recursos públics a aplicar mecanismes de transparència en el tractament i de les dades i a fer pública la informació cultural per retre comptes a la ciutadania.
- La Llei establirà la creació d'un òrgan competent que garanteixi el compliment dels drets culturals i faci el seguiment i l'avaluació d'allò establert en aquesta Llei.

Annex_2: Quadre resum amb les idees principals de les set relatories portades a terme amb representants de: la cultura popular, associacionisme, empresa, equipaments i serveis culturals, professionals culturals, sector acadèmic i tercer sector.

	Eix 1: Per què la cultura no arriba a tothom	Eix 2: Per què no puc participar en la programació cultural del meu poble o barri?	Eix 3: Per què hi ha tan poques dones directores d'orquestra?	Eix 4: Per què les condicions laborals dels i les artistes professionals de la cultura són tan precàries?
Diagnosi	- Definició de cultura i entreteniment. - Manca d'interès o interpel·lació a la participació cultural (barreres d'informació, barreres cognitives i de comprensió, manca interpel·lació grans equipaments...). - Considerar la manca de temps per gaudir d'oci com un altre factor a part de l'econòmic. - Paper clau de les escoles per sensibilitzar i fomentar la participació i l'accés a la cultura.	- Els programadors han de fomentar la participació en la programació. - La digitalització ha facilitat l'accés i la participació. - Administracions i equipaments imposen la programació, haurien de fer-ho les associacions. - Manca gent a les associacions que vulguin assumir responsabilitats. - Manca d'espais dedicats a la cultura als mitjans de comunicació tradicional.	- Societat masclista i heteropatriarcal, la majoria de càrrecs directius estan ocupats per homes. - La maternitat i la conciliació laboral segueix sent una barrera. - Tenir present la interseccionalitat. - Manca de referents.	- Sector intermitent, els processos creatius no estan valorats econòmicament, la manca de negociació dels drets de propietat intel·lectual. - El preu no s'ajusta a l'impacte social de la cultura. - La vocació potser un condicionant de la precarització. - Dificultats contractuals i fiscals (contractació diària, factures...). - Desigualtats d'accés als estudis i la formació artística. - Es necessari un seguiment i avaluació de les polítiques, dels projectes i de les subvencions.

Propostes	- Buscar mecanismes per incentivar la participació cultural. - Pensar en tots els equipaments del territori "apropar la cultura al territori". - Donar importància al currículum artístic i cultural a les escoles i promoure la vida cultural del territori. - Administració i institucions com a facilitadors de la cultura. - Fomentar el paper dels equipaments culturals comunitaris i que l'administració pública sigui prescriptora d'activitats culturals i que en faciliti la comunicació i difusió. - Incorporar polítiques de serveis socials per facilitar-ne l'accés. - Visibilitzar les identitats culturals no reconegudes.	- Gestió comunitària dels espais, incloure mecanismes de participació als equipaments culturals. - Politiques culturals que fomentin el patrocini i mecenatge. - Fomentar la diversitat cultural. - Associacions protagonistes de la programació cultural. - Alleugerir tràmits burocràtics a les entitats i facilitar la captació d'ajudes. - Millorar la transparència de les administracions (publicació dades obertes). - Promoure el canvi generacional a les entitats. - Col·laboració i coordinació entre cultura i educació. - Presència de la cultura de base i comunitària als mitjans de comunicació.	- Treballar per fomentar referents femenines. - Donar visibilitat a les obres de dones. - Que les bases dels ajuts fomentin la diversitat de mirades. - Implementar de forma efectiva els pressupostos amb perspectiva de gènere. - Facilitar la conciliació laboral. - Promoure espais de governança més plurals. - Afavorir la participació de les dones en totes les etapes i càrrecs. - Incloure la perspectiva de gènere en les programacions. - Elaborar més diagnòstics sobre els llocs que ocupen les dones als sectors culturals.	- Tenir en compte els processos creatius a les subvencions. - Aliances entre el sector públic i privat per posar en valor la cultura. - Rebaixa de l'IVA cultural. - Vetllar perquè els professionals de la cultura tinguin contracte i millorar el pagament. - Optimitzar els equipaments en comptes de crear-ne de nous d'entrada. - Reconèixer la formació i els estudis superiors dels artistes per prestigiar la professió. - Explotar al màxim el mercat consumidor local que beneficiï el sector artístic. - Garantir la interlocució del món associatiu. - Simplificar els procediments amb les administracions. - Revisar els requisits d'accés als llocs de treball i d'externalització dels serveis culturals. - Millorar la rendició de comptes. - Cal tenir en compte la perspectiva interseccional en la recollida de dades.
-----------	--	--	--	---

En **negreta** les idees que han sortit més de dues vegades.

Annex_3: Comparació de les regulacions

	Opció de "NO FER RES"		Opció normativa preferida		Opció normativa descartada	
	<i>Costos</i>	<i>Beneficis</i>	<i>Costos</i>	<i>Beneficis</i>	<i>Costos</i>	<i>Beneficis</i>
Impacte pressupostari	No té impactes rellevants.		Augment de la despesa, en cultura per	Creació de mecanismes de finançament	No té impactes rellevants.	

			garantir com a mínim, el 2% del pressupost total de la Generalitat de Catalunya. L'elaboració dels plans culturals suposaria una despesa total de 2.800.000 a 5.600.000 euros. La creació del Comitè de Protecció dels Drets Culturals, l'Observatori de la Cultura i la Taula de Participació Cultural requerirà suport de recursos humans del Departament de Cultura i que implicaria una despesa pressupostària en personal d'uns 322.000€.	cultural (plans, ajudes, instruments de foment, entre altres). Implementació del mecenatge i mesures fiscals relacionades.		
Impacte normatiu	Impedeix donar cobertura a nivell universal als drets culturals de la societat catalana.	No té impactes rellevants.	No té impacte rellevant, malgrat la creació de la Taula de Participació Cultural (que substitueix el Consell Socials de la Cultura), el Comitè de Protecció dels Drets Culturals i de l'Observatori de la Cultura (que assumeix les funcions de l'Observatori de la Cultura que es crea en el DECRET 110/2022, de 7 de juny, de reestructuració del Departament de Cultura).	Establir un marc jurídic referent als drets culturals Facilitar el desenvolupament de les polítiques culturals. Garantir els drets culturals de manera transversal (educació, ocupació, formació...). La Creació de la Taula de Participació Cultural (que substitueix el Consell Socials de la Cultura), el Comitè de Protecció dels Drets Culturals i	S'hauria de modificar o crear normatives concretes sectorials o temàtiques i donar cobertura amb altres instruments als àmbits que no estiguin regulats.	No té impactes rellevants.

				de l'Observatori de la Cultura (que assumeix les funcions de l'Observatori de la Cultura). Promoció de la cultura catalana.		
Impacte de gènere	Impedeix incorporar mesures d'inclusió i igualtat de gènere.	No té impactes rellevants.	No té impactes rellevants.	Reconeixement, accessibilitat i participació dels drets culturals. Inclou la no discriminació per motius de gènere en general, i en específic, en les programacions culturals i llocs de treball relacionats.	Impedeix incorporar mesures d'inclusió i igualtat de gènere de forma transversal.	No té impactes rellevants.
Impacte social i econòmic	Impedeix incorporar elements transversals com la definició dels drets culturals o mesures generals d'igualtat d'accés. Desprotecció normativa dels elements culturals i dels artistes, autors i professionals de la cultura.	No té impactes rellevants.	No té impactes rellevants.	Foment de la identitat cultural. Promoció de l'educació i formació artística. Garantir l'accés a la cultura. Promoció de la participació cultural. Protecció de la llibertat d'expressió, creació i difusió. Promoció d'activitats, continguts i programacions culturals. Protecció dels autors, artistes i professional de la cultura.	Impedeix incorporar elements transversals com la definició dels drets culturals o mesures generals d'igualtat d'accés.	No té impactes rellevants.

				Foment del mecenatge i el patrocini.		
Valoració sobre l'assoliment dels objectius	La normativa catalana vigent no regula el concepte cultural més ampli i la regulació per a garantir el foment i el compliment dels drets culturals.		Gràcies a aquesta normativa es regularà de forma més àmplia la cultura per a la seva protecció, transmissió i coneixement.		Tot i que es podrien assolir els objectius, no tindria la visió transversal que permet assolir l'opció normativa preferida.	

Francesc
Paola Vilaro
Casalinas -
DNI
[REDACTED]
(TCAT)

Firmado
digitalmente por
Francesc Paola
Vilaro Casalinas -
DN [REDACTED]
(TCAT)
Fecha:
2024.03.19
15:38:09 +01'00'